

Almanach

För Året

Efter Frälsarens CHRISTI Födelse
1774.

Ell GÖTHEBORGS Horizont.

Eller 57 grad. 42 min. Pol-högd, och 22 tids-
min. Meridian - filnas Väster om Upsala
Observatorium.

Efter Hans Kongl. Maj:ts Nådigste
stadgande, utgifwen
Af D:z Wetenskaps, Academie.

Exemplar. säljes häftadt och sturit för 3 d. S:mt.

Stockholm, Tryckt hos Carl Stolpe.

Fortsättning af Herr Kyrkoherden KLOTHS
Swar på Frågan om Bi- fötsel.

Bien hysas uti åtskilliga slags hus, som dog
flera. Kocks Bihus kostar både pengar och
omak, samt åro svåre att hålla tåta. Dessutom
villja Bien deruti icke gerna swärma, särdeles när
flera leder sättas tillsammans. Långa, runda eller
syrlantiga stockar har jag ej heller funnit mig vid:
de skattas lätt, men swärma trogt: de suckta sig
af värma inom och föld utom om wintren, så
framt man icke gör et hus utom dem, och syller
med ler imellan, hvilket fordrar omak och kost-
nad. Bien hafwa dock i dem en lång väg att gå
til föts åt inre ändan med sina bördor, och att der-
ifrån utföra orenligheten om värren. Astar, som
sättas på hvarandra, alt som de fullbyggas, med
et hål i öfversta bottnen för Bien att komma dit
up, åro kostsame och otjenlige. Bien plågas uti
dem af hetta och qwalm, för det lilla hälets skull:
et Bräde-hus fordras dock, att täcka dessa axialter.
Jag har funnit Kupor vara de bästa: de kostar
litet, åro lätte att hålla tåta och betäcka, taga icke
mycket rum, och åro tjenlige för Bien, dels dersöre

at de icke suckta sig, dels bibehålla nödig värma
om wintren. Orenligheten faller där nästan af
sig sjelf ut, då bottnen ställes litet lutande: de
åro behändige, när en swärms stall intagas: de
kunna lätt tilskarwas, när så behöfves. Det
inkastet, at Bien måste dödas i kupor, om någon
nytta af dem stall winnas, hvilket man slipper
i andra slags hus, stall nedanföre besvaras.

Kupans storlek råttas efter swärmens: man bör
dersöre hafwa i beredskap större och mindre. Alt
för små kupor duga icke: de gifwa samma omak
som en stor, men små swärmar. Det är bättre,
at drifwa en liten swärms in på en annan, såsora
längre fram stall kåras. Alt för stora duga ej
heller. Kupan är lagom, när swärmen syller hen-
ne til hälften eller något deröfwer, eller til twär-
bjelken, som sättes genom Kupan, vid paß et
qvarter ifrån bottnen, för att håra Kakorna. De
större, af en skeppas eller en fjärdedels tunnas in-
rymme, och de mindre, något öfwer hälften emot
de förra, synas de bästa. Fordrar swärmen se-
dan en större, så kan man tilsätta en ring under,
hvarom nedanföre. Alt för trångt böra Bien
ej hafwa: de wantrifwas då, och ryminna ur
Kupan.

Stället, där Kupan skal stå, bör väljas. En
gran-påle, en aln osvan jord, nedgrävdes om
hösten, på et tort ställe, där våder eller för stark
flugga ej besvärar, och där Solen, hålst för mid-
gen bör vändas emot Syd-Ost, at morgon-solen
må komma åt öppningen. Om Kupan för Sun-
betäckt, måste en hög och tät gärdes-gård åt den
sidan upresas, några stieg ifrån Kupan. Ån bå-
det behöfves. Står Kupan för lågt, så far hon
illa af jordens kyla och fuktighet, och snö om vin-
tren lemnar råttor lättare tilgång: står hon åter
för högt, har storm mera kraft, och Bien, som
vista komma trötte hem och falla ned för floden,
hafwa större besvär at komma up igen. För
samma orsak låter man ej heller högt gräs växa
nåra omkring Kupan.

När man kommer hem med Asswels-kupan, ta-
ges hon utan fara från bottnen och ställs på jor-
den bredvid, medan bottnen med 2 à 3 spikar sät-
tes i pålen. Sedan uppsättes kupan derpå, som hålls
fast med 4 små i bottnen fastbårade pinnar.
Halm-kupa sättes öfver til betäckning, som ej
med

med snören, hvilka snart ruttna, utan med star-
ka läder-remar ifrån Kupans topp til bottnen,
hålls fast för blåsvåder. Kupan måste väl til-
smetas med ler, at förekomma drag: en öppning
lemnas vid bottnen, en eller högst halffannan tum
hög och et quartér lång. För liten öppning gör
qwalm och trångsel; för stor åter, gör först om
våren för svalt inne för ungarna, och lemnar
röftware. Bien friare tilträde.

Allt som våren kommer tidigare eller senare, bör-
ja och Bien arbeta. Det är godt teken, om de
i Martii Månad få komma ut, fast de ån sedan
skulle i 2 à 3 weckor af oadt våder hållas inne.
De få då lägga grund til astingen, som visar sig
med unga Bin i Maj Månad; ty på 4 à 5 wec-
kor är astwelen färdig. Åmnet til unge är en lis-
ten hwit mast, som en Ostmast, liggande i bott-
nen på en af de små kantrar i faktorna, hvars
öppning är betäckt med et låck. Masten växer
efter hand och blir gråaktig, tils han får en flu-
ge-skapnad, då han med hufvudet stöter af låcket,
men sitter qvar, til des han kommer til den mog-
nad, at han kan krypa ut. När man om hösten
slacktar en Kupa, finner man många faktor sylda
såsom med mjöl; men icke så om våren. Detta
mjöl

mjöl lärer tjenä Bien til föda om wintren, och
fallas dersöre af somliga Bi-bröd. Det säges
vara dem så nödwändiat, at om våren, fast de
hafwa nog honung i förråd, swälta de, om in-
tet bröd är gwart. Andre tro, at detta mjöl in-
tet annat är än wax-ämne, hwilket lemuas därhän.

At nödgas föda Bien, hwad tid på året det ock
må vara, är et elakt teken, at de antingen bli-
vit illa skötte, eller ejest wantrifwas. Likväl och
når nödwändigheten det fordrar, måste det ske,
annars gå de förlorade. Når, efter en sen och
fall vår, Bien finnas gå matte, och månge ay-
ligen döde eller halfdöde liggande på stågget, el-
ler når wid hemkomsten ur marken, flera ligga
på jorden fram för fötgen magtlöse, med bördar
på benen; är det teken, at de behöfva föda. Som
de åta starkare om våren, sedan de släppt winter-
tappen, och finna då ej mycket ute til sin bårg-
ning, så får man ej lita på, at de tykas hafwa
något honungs-förråd; utan man måste då skaf-
fa dem föda, som består af god honung, utbredd
som smörgas på tunna bråden med rutiga skor-
uti, och så breda, at de finna inflytjas genom
öppningen i kupan. Detta behöfs icke längre, än
t ils man finner dem flyga gwickt ut, hwilket gif-
wer

wer tillkanna, at ute wankar nog til båsta. Kå
de för länge eller för mycken föda, wänja de sig
til lättja.

Nu kommer swärmlings-tiden, tidigare eller
senare, efter vårens bestaffenhet. Hos os i
Sverige wankar sällan någon swärml förr än i
Junii Månad. Den första swärml en kupa om
våren, gifwer, fallas Blomster-swärml; den andra
af samma kupa, Sommar-swärml, den tredje och
så vidare, om flera varka, Sen-swärml. Nåt
en af dessa nya swärmar samma år ynglar af sig
en swärml, fallas den Jungfru-swärml. Uti hela
Junii och halftwa Julii månad, är båsta swärml-
nings-tiden: fås någon swärml senare, bör den
drifwas in på andra, emeden den sällan hinner
samla sig winter-föda. Ejest behöfvis ej altid
så lång tid til swärmling, ty en god kupa gifwer
gemenligen sina 2 swärmar högst inow 14 dagar,
ja ock ofta den tredje.

Såkert teken til förestående swärmling är icke,
at Bien austålla en dans middagstiden, i wackt
wåder, eller mycket surra omkring kupan; ej heller,
at de sätta sig uti stora klasar och högar på eller
under stågget; icke heller wattu-biens-utslygande;
ty jag har fått swärml, då ännu intet wattu-bi-

warit synligt (Jag talar här om Blomster-svärmen). Säkrasie teknet är, när Bien om aftarna mer förla i öppningen, än vanligt år, då man sedan måste påxa up. Maning, som vid de andra svärmar år ofelbar, märkes icke vid Blomster-svärmen. Sommar- och Sen-svärmarne hafwa deremot tydligare teken. Stundom dagen efter Blomster-svärmen, stundom 6, 10 à 12 dagar efter, får man om aftonen höra den gamla Wiser yrka på den ungas afresa. Den förras röslåva, ka, ka, ka. Den förras, något finare, liknar en Hönas, som vill värpa: den senares röst liknar en Lukas. Om stilla aftnar kan man höra det til 8 eller 10 steg ifrån kupan. Ju närmare svärminingen, desto oftare höres det: till slut både afton och morgon, ja hela dagen, då han och svärmar, om väderleken det tillåter. Man kan dock då höra, huru många Wisar tillskåra svärmen. Jag har ofta hört 3 eller 4 swara, och sedan funnit så många. Ibland händer, at allénast en Wise följer med, och de andre blifwa qvar, hwilka samma dag blifvit fundne döde på stägget. Ibland följa flera ut, hvilket är orsaken, at en svärm ibland delar sig i två hopar.

Kort

Kärt för svärminingen får man se Bien beställsamare, än vanligt år. Strax derpå troppa de til större mängd ut, och begyana under flygten fram för flögen gifwa et ovanligt sorl, så at man genast kan igenkänna deras svärme-ljud. Wisen kommer långsamt tågande, omgivven med några, som liksom taga vara på honom: stundom är han midt i troppen, stundom åter den sista man. Han flyger ej strax, som de andra, utan gör några vänningar, då det icke är svårt at se honom. När nu åfven han gifvit sig til vägs, uppsöka honom de andra Bien, som imedertid svärvat af och an fram för kupan, och omgifwa honom. Man bör då se til, hvor de wilja sätta sig. Där de hålla sig måst samlade, slå de an och sätta sig på hvarandra i en klase, gemenligen på något träd eller någon buske, om någon sådan finnes några steg fram för kupan. Stickel- eller Krusbärs-buskar har jag funnit behageligast dem: dersöre är godt, om några sådana finnas, 10 à 12 steg ifrån kupan. Winbärs-buskar tycka de ej så mycket om.

När Bien vid svärminingen sprida sig widt ut, men flyga lågt, är det godt teken: men slå de sig tillsammän och flyga högt, då wilja de rymma.

Tigg

Jag har hördt omtalas hvariehanda medel at få
rekomma rymmande, såsom at slämra med bjäll-
ror och koppar, pannor, fasta mull eller stånta
vattn öfwer dem; men för min del har jag al-
drig brukat något sådant, utan de hafwa satt sig
åndå. Det har väl håndt, at någon svärm
rymdt; men dertil åro andra orsaker. Om eg-
ren ej passat på dem, och märkt at de svärmat,
således ej heller warit til reds med nytt hus åt
dem, så blifwa de väl en stund sitta där de satt
sig, stundom öfwer natten; men när ingen kom-
mer dem til hjälp, se de sig sjelfwe före och rym-
men sitta til aftonen: men Bien ledsna gemenli-
gen därvid och flyga bårt. Stundom handtergs
de så omvärsamt wid insöckningen, at de ock ta-
ga til flygten. I alla dessa fall är egaren sjelf-
skuld: men oaktadt all anwänd försiktighet, hän-
der det åndå undertiden, at de ej wilja blif-
wa qvar.

Fortsättning nästa år.

Påst.